

دریچه‌ای بر دیروز بورس

"گفت و شنودی با محمود کریشچی"

احسان عبد

اشاره

اکنون نزدیک به چهاردهه از تأسیس "بورس" می‌گذرد و رفته رفته این دل نگرانی بر ما چیره می‌شود که مبادا رویدادهای را از یاد ببریم که هر کدام، بخش مهمی از تاریخ اقتصادی کشور مابه شمار می‌رود. از روزی که نخستین بورس مشکل اما غیررسمی ایران در آنکه در بانک کشاورزی آن زمان در سال‌های دهه ۴۰ شکل گرفت تا امروز که تالارهای متعدد بورس در گوشه و کنار این شهر و کشور پا گرفته‌اند، مدت زمان درازی می‌گذرد.

از این شماره می‌کوشیم در این بخش از ماهنامه بورس مروری کنیم بر تاریخ سازمانی که گاه دوره "فترت" طولانی و گاه "کترت" مدام، مجالی برای تدوین و بازبینی آن فراهم نکرد.

نخستین مقاله از این مجموعه به گفت و گویی کم و بیش مفصل با محمود کریشچی، پیشکسوت حرفه کارگزاری در ایران، اختصاص دارد. می‌کوشیم در ادامه، طی گفت و گوها و گزارش‌هایی دیگر دریچه‌ای هر چند کوچک بر فعالیت بورس طی این چند دهه بگشاییم.

مقدمه

از چشمان و صحبت کردنش غروری وجود ایشان وقار، جافتادگی و اصالتی دیده می‌شود که خواهی نخواهی احترام مصاحبه به دفتر بانک سامان (کارگزاری مخاطب را برمی‌انگیرد. کریشچی سابق ۸۱ ساله به مانند اکثر مردان قدمی از بنیه‌ای قوی برخوردار است. همان شخصی رویه رو شدم که می‌پنداشتم. با وجود آن که ترتیب مصاحبه با آقای کریشچی توسط سایر همکاران داده شده بود و نه قبل اورادیده بودم و نه از او شناختی داشتم، اما براساس گفته‌ها و سوابق می‌توانستم حدس بزنم که از آن دسته مردان قدیمی است که در بعضی خانواده‌ها چندتایی از آن‌ها هنوز یافتد. می‌شوند. این مردان قدیمی که حداقل هشت دهه از عمرشان گذشته، در اکثر موارد پرکار، شریف و البته لجیاز هستند، برخلاف نسل‌های بعدی از ادعاهای افکار روشن فکری در ایشان خبری نیست، اما در

می‌بارید که باز مخصوص نسل اول است. این غرور ارتباطی به فخر فروشی یا خودخواهی ندارد بلکه ناشی از عمری زحمت، کار و تجربه است.

همین تجربه است که من را به نزد او کشاند. در شرایطی که صدھا بلکه هزاران جوان در سراسر کشور در تالارهای بورس از سروکول هم بالا می‌روند و می‌خواهند از یک صبح تا ظهر به تمام روز و قواعد بورس آشنا شوند؛ مخزنی از تجربه و دانش در برابر من نشسته بود.

تجربه و دانش مردان قدیمی نه در دانشگاه‌ها و کنج کلاس‌های درس بلکه به صورتی مطلقاً عملی به دست آمده است. قبل از آن که بورس تهران پا به عرصه وجود- بگذارد، کریشچی حرفه قبولی خود-

دیده می‌شود که خواهی نخواهی احترام مخاطب را برمی‌انگیرد. کریشچی سابق ۸۱ ساله به مانند اکثر مردان قدمی از بنیه‌ای قوی برخوردار است. همان شخصی رویه رو شدم که می‌پنداشتم. با وجود آن که ترتیب مصاحبه با آقای کریشچی توسط سایر همکاران داده شده بود و نه قبل اورادیده بودم و نه از او شناختی داشتم، اما براساس گفته‌ها و سوابق می‌توانستم حدس بزنم که از آن دسته مردان قدیمی است که در بعضی خانواده‌ها چندتایی از آن‌ها هنوز یافتد. می‌شوند. این مردان قدیمی که حداقل هشت دهه از عمرشان گذشته، در اکثر موارد پرکار، شریف و البته لجیاز هستند، برخلاف نسل‌های بعدی از ادعاهای افکار روشن فکری در ایشان خبری نیست، اما در

سهام ایران است!

جایی، انباری‌ای، چیزی... متهی ضابطه نداشته، کسی هم توجه نکرده... من اگر دکتر عبدله را بینم می‌گم یعنی چه شما می‌آید از من می‌پرسید؟ من باید از شما بپرسم... «لیخندي می‌زنم. در ابتدای کار، او هنوز به این مصاحبه راضی نبود و علاقه چنانی هم به ضبط مصاحبه نداشت. در دقایق اول اطلاعات کلی درباره بورس را بر کاغذ نوشت. همین که او بیشتر وارد جزئیات شد به اصرار من، ضبط هم کار افتاد. مجموع مصاحبه اندکی بیش از یک ساعت طول کشید.

اطلاعاتی کلی درباره بورس قبل از انقلاب

قانون بورس در سال ۱۳۴۵ به تصویب رسید. مقر اولیه بورس تهران در خیابان فردوسی - بانک کارگزاری قرار داشت. در ابتدا بورس تنها هفته‌های دوروز فعال بود، آن هم از ساعت ۱۰ صبح شروع و ساعت ۱۲ هم تعطیل می‌شد.

نخستین شرکت‌هایی که در بورس فعال شدند متعلق به بانک‌ها بودند. بانک ملی، بانک توسعه صنعتی، بانک عمران، بانک اعتبارات صنعتی، بانک ایران و هلند و... اولین دبیرکل بورس آقای فربidon مهدوی، معاون وقت بانک توسعه صنعتی و اعضای نخستین هیئت مدیره بورس عبارت بودند از خود ایشان، آقای محمود ریس (معاون بانک ملی)، علی نقی فرمانفرمايان (سازمان برنامه و بودجه)، وهاب زاده (بانک ایران و هلند) و نماینده بانک بازرگانی [اسم او راه به یاد نداشتند]. این هیئت مدیره فعالیت بسیار کمی داشت و جلساتش هم منظم نبود.

دومین دبیرکل بورس آقای مهریور معاون بانک ایران و هلند بود و بعد از او آقای داریوش خزیمه علم - از خوشنویسان امیر اسلام علم معروف - به این مقام رسید. آقای منصور ضابطیان آخرین کسی بود که در زریم گذاشته به دبیرکلی بورس رسید.

در اواخر سال ۱۳۴۸ نخستین کارگزاران خصوصی وارد بورس شدند. ابتدای آغاز محمود رضویان - که اندکی بعد از انقلاب به آمریکا مهاجرت کرد - و در

بورس اوراق بهادار تهران فقط ۱۷ کارگزار دارد.

در این بورس روزانه بطور متوسط ۵ میلیون -

ریال معامله می‌شود.

روزی ۵۰۰ نفر بطور متوسط به تالار بورس تهران

برای انجام معاملات اوراق بهادار مراجعه می‌کنند.

کارگزاران بورس پیش از انقلاب هم می‌باشند و با توجه به کارگاهی هستند با لزمه و قیمه توانند در اختیار افراد داده‌گذار بورس مطلع شوند. میتوانند مبالغ مورد نیاز و مبلغ می‌بینند.

تجارت پوست - را کنار گذاشته و وارد معاملات سهام شده بود، او در واقع دومین کارگزار بخش خصوصی در تاریخ بورس به شمار می‌رود. هفت دبیر کل را به عمر خود دیده، چند دوره عضو هیئت مدیره بورس بوده و بسیاری از کارگزاران قدیمی توسط او معرفی شده‌اند.

اکنون هم از پا نشسته و کماکان فعال است، به قول خودش «گوشة خانه بنشینم که چی بشنه؟ می‌ایم این جا از دور نظارت دارم، بی خود هم مزاحم کسی نمی‌شم...» اما حاضر به گرفتن حقوق نیست، «به این‌ها گفتم: یک وقت به من حقوقی ندهید... من که این جا کاری به جز مشاوره نمی‌کنم، شرعاً و عرفاً اگر حقوق بگیرم مفت‌خوریه، من هم اهل مفت‌خوری نیستم.» این تنها شمه‌ای از اصول اخلاقی مردانی چون کریشچی است و آن‌ها نسبت به این اصول سرسخت و حساس‌اند.

کریشچی نسبت به عقاید خود هم صریح و سرسخت است و در طول مصاحبه هر وقت صحبت از گروه‌هایی شد که بازار سرمایه را رد می‌کنند، بدون رو در باسی گفت که «چرت و پرت می‌گویند». او به

خوب با این سهام قند دقیقاً چه می‌کردید؟

سهام را کارخانه دولتی می‌فروخت، ما آن را با قبوض اصلاحات ارضی می‌خریدیم. قبوض اصلاحات ارضی سند دولت و وزارت دارایی بود، بنابراین مانند اسکناس تلقی می‌شد. دارای سررسید ۱۵ ساله بود با شش درصد بهره. افرادی وجود داشتند که می‌خواستند زودتر قبض خود را نقد کنند، درنتیجه حاضر بودند که قبوض خود را زودتر از موعد مقرر و پایین تراز ارزش رسمی آن بفروشند. ما هم آماده خریدن این قبوض بودیم. فرض کنید، ما پنج میلیون تومان قبوض اصلاحات ارضی را به قیمتی پایین تراز ارزش رسمی آن تهیه می‌کردیم و بعد با همان قبوض اصلاحات ارضی سهام کارخانه‌های قند را می‌خریدیم. با خرید ۵۱ درصد از سهام کارخانه آنهاز بد دولت خارج می‌شدند.

بله. خُب شما اصلاً چطور شد که آمدید در این کار؟ چون کاری نسود که هر کسی وارد آن بشه.

بیینید. ماقبل از آن، کار بورس را خودمان انجام می‌دادیم. در بانک کشاورزی بیست، سی فعال بودند. مثل

را برای بخش خصوصی می‌خریدیم. از جمله کارخانه قند مرودشت، قند رضاییه و از این قبیل کارخانه‌ها. سوابق این چنانی داشتیم و آموزش دیده بودیم.

در واقع آموزش شما از تجربه به دست آمده بود.

بله با تجربه به دست آمده بود و شرایط آن روز هم... خوب وقتی من را دعوت به کار کردند، از آن‌ها پرسیدم «خوب شرایط چیه؟» آن‌ها گفتند: «و دیعه این قدر است» من گفتم: «قبول ندارم» آن‌ها گفتند: «قانون است» من گفتم: «قانون نیست و آین نامه است، اگر شما می‌خواهید من کارگزار بشوم، شرایط من این است؛ اگر نمی‌خواهید من هم نمی‌آیم» بالاخره شرایط ما را پذیرفتند.

و این شرایط چه بود؟

مثلاً آن موقع می‌گفتند که ۲۰۰ هزار تومان و دیعه بگذارید، ۲۰۰ هزار تومان هم آن موقع پولی بود. گفتم: «این معناش چیه؟ اگر پول اعتیار ایجاد می‌کنه، یک میدانی یا قصاب هم می‌تونه کارگزار بشه. شما بانک چه جور آدمی می‌گردید؟ شما بانک یا قبض اصلاحات ارضی و سهام چند شرکت محدود، مانند بانک توسعه صنعتی، شرکت‌های تولید قند و این جور چیزها، به این وسعت امروز نبود.

این شرکت‌ها، همه دولتی بودند؟ نه خصوصی هم بود. صنایع قند خصوصی بودند، قبوض اصلاحات ارضی و اوراق قرضه دولتی. سهام بانک‌ها بعضی و مختلط بود، ایرانی و خارجی، بعضی‌ها هم دولتی بود. بانک توسعه صنعتی دولتی بود. بانک توسعه سرمایه‌گذاری خصوصی بود و...

پس شما قبل از کارگزاری بورس، با سهام شرکت‌ها آشنا بودید.

آشنایی من با سهام به وسیله قبوض اصلاحات ارضی بود، در بانک کشاورزی. آفای رضویان هم همانجا فعال بود. دلیلش هم این بود که من آن کار قبلي راهم ادame می‌دادم.

همان کار با کارخانه‌های قند را؟ بله، سهام کارخانه‌های قند را می‌خریدم، تبدیل می‌کردم و کار من از رضویان بیشتر بود.

فاصله‌ای کوتاه آفای کریشچی. این دو نفر تا سال‌ها تنها نمایندگان بخش خصوصی در بورس به شمار می‌رفتند.

فعالیت‌های اولیه در عرصه معاملات

سهام و آغاز به کار بورس

جناب کریشچی، شما چگونه به کار خرید و فروش سهام رو آوردید؟

کریشچی: در سال ۱۳۴۱ به دنبال اصلاحات ارضی، دولت به مالکان دهات قبوض اصلاحات ارضی می‌داد. این قبوض ۴ الی ۱۵ ساله بود و سالی شش درصد بهره داشت. در آن زمان در بانک کشاورزی به صورت نیمه رسمی خرید و فروش قبوض اصلاحات ارضی آغاز شد و مادر آن فعال بودیم. وقتی (در سال ۱۳۴۶) بورس آغاز به کار کرد، آن‌جا باید که ما سابقه این کار را داشتیم، آقای صدر هاشمی - از بانک ملی - از ما دعوت کرد که کارگزار بورس بشویم. با تغیراتی در آین نامه بورس، آقای رضویان جلوتر و من به عنوان نفر دوم کارگزار بورس شدیم. بورس در آن زمان اوراق قرضه دولت را معمale می‌کرد، با قبوض اصلاحات ارضی و سهام چند شرکت محدود، مانند بانک توسعه صنعتی، شرکت‌های تولید قند و این جور چیزها، به این وسعت امروز نبود.

این شرکت‌ها، همه دولتی بودند؟

نه خصوصی هم بود. صنایع قند خصوصی بودند، قبوض اصلاحات ارضی و اوراق قرضه دولتی. سهام بانک‌ها بعضی و مختلط بود، ایرانی و خارجی، بعضی‌ها هم دولتی بود. بانک توسعه صنعتی دولتی بود. بانک توسعه سرمایه‌گذاری خصوصی بود و...

پس قبل از آن شما با سهام کاری نداشتید.

چرا با سهام کارخانه‌های قند سروکار داشتم. دولت سهام این کارخانه‌های را می‌فروخت. ما با خرید قبوض اصلاحات ارضی می‌رفتیم سهام کارخانه‌های دولتی

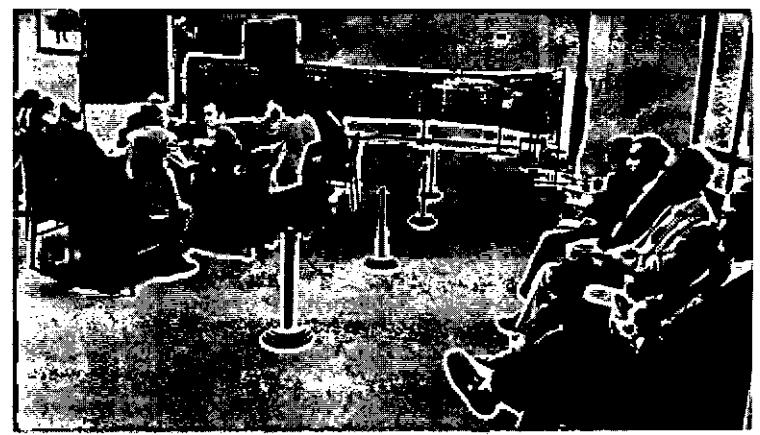
کارگزاران خصوصی بورس تهران

از راست چپ: رضویان و کریشچی کارگزاران خصوصی بورس

در جنینهای آخرین، با ورود تهران شرکت دارندگه بفیبر شرکت‌های تازه ویرسما به بورس کارگزاران خصوصی، بقیه تقاضه تهران که موجب افزایش حجم جدایی در مامالات بورس ندارد، دو کارگزار خصوصی با داشتیم آن نیز شده است، کار گزاران خصوصی بورس فدامیت های خود را در سطح پیشتری، گسترش فروش تهران را بهمراه دارند، پس تهران را بهمراه دارند، صورتیکه کارگزاران دیگر با اختیار کامل اکونو پیشتر خریدند. داده اند.

در حال حاضر دو کارگزار خصوصی در شعبان و اوراق بهادران تا اخبار کافی نشسته مورثی در مامالات بورس ندارند.

در اتالریهای تازه سنه‌ای از بورس تهران در میان سندی - بازیش شاره، هر کت، های ط و کاروپاریون دوق بیشتر بدها خواهد گردید

صورتی که این طور نشد و کفایتی باقی ماند. این ها تنگ نظری است. آقای ذکر سمعی گفت: «در ایران این کارها زوده» گفت: «آقا بالاخره از یک نقطه باید شروع بشد» هر وقت یک پیز جدیدی (می‌آید) برای مردم یک خورد غیر عادی است. باید از جایی شروع بشود! آن زمان بورس (در مقایسه با) اعداد و ارقام امروز مسخره بود! اصل‌هیچی نبود. ولی آن بود که رسیده اینجا اگر آن نبود، (آیا) بورس به وجود می‌آمد؟

بعد از ایجاد بورس، تنها مکان مبادله سهام در همان ساختمان بانک کارگشایی بود؟ تالار دیگری وجود نداشت؟

چرا. یک مقدار جلو رفتیم. بانک بازرگانی که آن روز بانک شاهی بود، الان هم همان جاده خیابان سپه (اما خمینی امروز) است. آن موقع شبه بورسی برای خرید و فروش ارز آن جا بود. معاملات ارزی خودجوش آن جا جنگ شد، بدون آن که قانونی نوشته باشند یا چهارچوبی داشته باشد. ولی آن جا قوانین بورس را رعایت می‌کردند. یکی می‌گفت صدهزار دلار فروختم، تمام می‌شد، چون اگر فردا می‌گفت «پشیمان شدم و نکرم» او را از آن جا بیرون می‌کردند. یعنی احترام صنفی بود. همان بورس بود متنه غیررسمی. به غیر از این در همان بانک کشاورزی هم قبوض اصلاحات ارضی را خرید و فروش می‌کردند. آن جا هم بورس غیررسمی بود، اما اگر کسی می‌خواست زیر معامله بزند، دیگر نمی‌توانست آن جا کار کند. قانون نداشت، اما باید احترام می‌گذاشتی.

آقای بعضی از این دکان‌ها داد می‌زنند: بورس اوراق، بورس آهن آلات. باید معنای بورس این نیست. در ایران هم که درست و حسابی نبود، سایقه ۵۰-۴۰ ساله دارد. اولین بورس در برلیک بوجود آمده و در فهودخانهای تشکیل شد بعد رسیده اینجا. من بورس لندن رفتم، خوب اون چیز دیگری است، اما بورس اول خودجوش بود و نیاز جامعه است که این هارا به وجود می‌آورد.

بله. خوب قبل از انقلاب، بورس فقط در تهران فعال بود، شهرستان‌ها محلی از اعراب نداشتند.

بله!! اصل‌افکرش راهنمی کردیم.

رسانی ای به وجود اورده بود. آن موقع

ریس بانک کشاورزی تهران آقای لاریجانی بود. غیر رسمی انتخاباتی کرد که بینید از آن سی نفر چه کسانی رأی می‌آورند که کارگزار بشوند. اتفاقاً نفر اول آن موقع من بودم. (روزی) آقای رضویان آمد که آقای صدر هاشمی می‌خواهد شما را بینند. من هم او را نمی‌شناختم. آقای رضویان محتاط بود، (آقای صدر هاشمی) به او گفته بود که این ۲۰-۳۰ نفری را که در بانک کشاورزی فعالیت می‌کنند بیاوریم کارگزار بورس کنیم. آقای رضویان هم برای این که در محدودرات قرار نگیرد، آمد پیش من و گفت: «با برویم پیش آقای صدر هاشمی». من گفت: «باشه». رفته بیش از ۲۰ هزار بار از این همراه بود. گفت: «فرمایش؟» او توضیح داد که می‌خواهند کارگزار انتخاب کنند. لیست اشخاص هم بود من اول اسم خودم را خود زدم، او پرسید که چرا این کار را کردی؟ گفت: «من که نمی‌توانم بگویم خودم شایستگی دارم». اما درباره آن ۲۰-۳۰ نفر هم گفت: «اکثر اینها شایسته نیستند. سه، چهار نفری می‌توانند، اما آنها هم [...]». هستند، جلو نمی‌آیند».

صحیح. چند نفر از آن‌ها... بودند.
دو یاسه نفر.

این‌ها وارد ترین افراد بودند؟
سال‌ترین هم بودند، اما جلو نمی‌آمدند. ماندیم من و آقای رضویان. بانک ملی غیررسمی پذیرفت که ما کارگزار بشویم. یادم آن موقع دکتر سمعی و بعضی‌ها (سمت آنها یادم نیست) نامه نوشتن در این مورد و گفتند: «آقا این کارها برای ایران زود است». گفت: «هر چیز نویی؛ اول زود بودنش احسان می‌شده». روزی که کارخانه‌های کفش ماشینی به وجود آمد، دکان‌داران کفایتی خیال می‌کردند که از نان خوردن می‌افتد، در

دوق بورس سهام

امری رئیس کارگزاران

مشتی از همان آغاز موجه رونق

لیسانسی در قابلیت بورس سهام

و اوان چهارمین دهه طوری که

در سال گذشته که رئیس مذکور

از نیمه دوهش برهجه آبراهان

مرحله ساده‌ترین بورس تا

نهایت آنها کارگزاران

- کارخانه‌های آخوند و معمولی

هرچه شود - و تاکید خاص

فرمودند که ابراس روز تلفیق

ارزان، کلیه سهام و املاک تمام

بورس تهران مملکت در

متای بوده از ملکات در هست

دوق باید خود را ماند که از آن

بروی می‌گردید

و از همان بورس

از سوی دیگر پیغام‌رانکه

و اکتشافیه همراه

پارسیان آخوند و معمولی

هرچه شود - و تاکید خاص

فرمودند که ابراس روز تلفیق

دینه است که می‌گذرد

بین ۱۵-۲۰ هزار بار از هم راه

های مختلف عربه نگردید و در دور

کارگران و دارندگان و دارند

مشتی از این از قبیل تعقیب

و راه بیرون بیرون برای عرض سهام

فرمی‌گردید

ببورس بوده متنه با کلمه خویدن و

فرمی‌گردید. اون (تجربه) بود که منتقل شد به

بورس، نه این که ببورس چیزی را به مایاد

بدهد. ما به بورس یاد دادیم.

صحیح. من این را فهمیدم؛ اما این

کار، کاری نبود که در ایران باب باشد.

شما اصلاً چطور شد که وارد این عرصه

شید و کارنان به خرید و فروش سهام

فند رسید؟

من دوستانی داشتم که در

کارخانه‌های فند بودند. آن‌ها به من توصیه

کردند که «شما که قبوض اصلاحات

ارضی را می‌خرید. این راه هم هست». این

راه خود به خود جلوی پای من گذاشت

شد. چون ما قبوض اصلاحات ارضی

می‌خریدیم، بدھکاران مالیاتی هم بدھی

خود را به این صورت می‌دادند. فرض

کنید، کسی صدهزار تومان بدھی مالیاتی

داشت، دولت هم - چون (قبض اصلاحات

ارضی) مثل اسکناس بود دیگه! - مجبور

بود، این قبوض را به جای بدھی مالیاتی

قبول کرد. این (مسئله) بازار و بورس غیر

میر مطهری یعنی حدود سال‌های ۷۷-۷۸
هم بود.

بورس و انقلاب

کریشچی: وقتی که سال ۱۹۷۷ انقلاب شد، آقای ضابطیان دیرکل بورس به من گفت که «وقت بگیر، بزیم پیش حاجی آقا حاجی ترخانی». مرحوم حاجی آقا علی حاجی ترخانی که آن موقع در اتاق صنایع و معادن عضو و تغیری رئیس آن جا بودند و من با ایشان از قدیم دوست بودم. زنگ زدم پرسیدم که کی بیایم، گفت: «ملاقات بامن وقتی نیست هر وقت که خواستید بباید». رفته بایشان در خیابان تخت جمشید (طالقانی امروز)، آقای ضابطیان گفت که «آقا انقلاب شده، همه چیز به هم ریخته. بورس تکلیف چیه؟ آقا حاجی ترخانی گفت: «آقا برورد یکی دو سال ولش کنید اصلاً حرث راهم نزنید. دلیلش راهم از انقلاب ما شماران نماینده بازار می‌شناختیم» و درست هم بود، چون مخالفی کمک کردیم و همکاری داشتیم.

خُب حالا سؤالی داشتم. آن سال های اول انقلاب به خصوص ۵۹-۵۸ افکار چپ خیلی قوی بود و طرفدار داشت و ما هم می‌توانستیم جواب بدیم. بله آن موقع یک عده قاطی شده بودند، آقایان بورس آن چنان شناخته شده بودند، دولت هم این قدر گرفتاری داشت که هیچی از طرف دادگاه انقلاب تعیین شد که به حساب های می‌دانی؟ گفتم «نه» پرسید «دلیلش را بودی؟ گفتم «خودت نفهمیدی؟ ...»

هیئت مدیره جدید

سازمان کارگزاران بورس تهران

انتخاب شد

میزان معاملات بورس تهران در سال
گذشته به ۳۸۸ میلیون ریال رسید.

یعنی میان معمولی عادی
سازمان کارگزاران بورس
اوراق چادر تهران

هم تازه وارد بودند، عده‌ای هم رل مسلمان را بازی می‌کردند آن حزب توده کمونیست که اصلًا به خدا ایمان نداشت، هم در صفحه اول نماز جماعت می‌ایستاد.

بله، خُب آن موقع موجی راه افتاده بود برای ملی کردن، بانک‌ها مملی شدند و ... خب همان فکر آن موقع بود دیگه! مدتی همه گروه‌ها گفتند «اقتصاد اسلامی». من آدمی نیستم که دوست داشته باشم، مطرح بشروم و این‌ها: روزی آقای حاجی ترخانی به من زنگ زد و گفت: «آیت الله مکارم شیرازی در مجلس خبرگان دارد قانون اساسی می‌نویسد، من شما را به او معرفی کردم». شماره ایشان راهم به من داد. من رفتم پیش حضرت آیت الله، ایشان می‌گفت که اقتصاد اسلامی چیز تعریف شده و پیاده شده‌ای نیست و باید شروع به تعریف آن کنیم و من هم کاملاً قبول داشتم. چند جلسه‌ای با ایشان ملاقات داشتم، نظر خودمان را گفتیم، چند صفحه برشیم، آیات و احادیث قرآن تایپ کردم دادم به حضرت آیت الله. من فهمیدم که این توده‌ای ها گرگ‌هایی هستند در لباس میش، که آمده‌اند انقلاب را به انحراف بکشانند. همه چیز ملی بشود، نانتان را نصف کنید و از این چرت و پرت‌ها. ما هم تا آن جا که شد سعی کردیم بورس را حفظ بکنیم. البته من هیچ وقت آشکار نمی‌شدم، دوست ندارم، الان هم بـا اصرار این (جلسه) را قبول کردم.

ملاقات با بینی صدر

بادم هست، روزی رفتم پیش آقای بینی صدر.
بیخشید چه زمانی بود، دوره وزارت دارایی او بوده بـا ریاست جمهوری.

هیچ کدام. هنوز وزیر و رئیس نشاده بود. این روزنامه انقلاب اسلامی را منتشر می‌کرد، آن جامدام می‌نوشت «اقتصاد اسلامی، اقتصاد اسلامی» رفتم پیشش پرسیدم «این اقتصاد اسلامی که می‌گی، چیه؟» گفت: «بروید آن کتاب من (اقتصاد توحیدی) را بخوانید». گفتم «مفت نمی‌ارزد» گفت: «بله؟» گفتم: «وقتی کسی ملاریا می‌گیرید، به او کنین می‌دهند. کنین

مارسیدگی کند. خوب ما که پاک بسودیم ترسی نداشتیم، بیایند حسابرسی کنند.

انقلاب که شد آقسای رضویان چون بجهه‌هایش آمریکا بسودند (از ایران) رفت. من بــه علايق خود یا عاطفی یا هرجی اســمش را بگذارید... خوب من هم می‌توانستم بروم آمریکا. پسرم هم آن جا درس می‌خواند. من نیزیرفتم، آمریکا بروم که چه بشود؟ من ایرانی، ایرانی می‌مانم، مسلمان، مسلمان می‌مانم، منتهی تیپ خاص ام برای خودم.

من تشویق می‌کردم آقای حاجی ترخانی و این‌ها را که یواش یواش بورس جاییست، چون دولت انقلاب هم آنقدر مشغله داشت که اصلــه هیچی نمی‌رسید. یک نفر باید حمامیت کردد، آقای حاجی ترخانی هم به من اعتماد داشت. یادم به من می‌گفت که «زمان انقلاب ما شماران نماینده بازار می‌شناختیم» و درست هم بود، چون مخالفی کمک کردیم و همکاری داشتیم.

خُب حالا سؤالی داشتم. آن افکار چپ خیلی قوی بود و طرفدار داشت و ما هم می‌توانستیم جواب بدیم. بله آن موقع یک عده قاطی شده بودند، آقایان

در سال گذشته نسبت به سال ۵۱

آقایان که تازه وارد شدند، هیچ توجهی ندارند. بعضی ها می‌روند در خیابان داد می‌زنند، بورس برآق، بورس آهن آلات و... در صورتی که قانوناً باید این کلمه بورس را اصلاً به کار ببرند. این آقایان هم آشنا نیستند، می‌گویند بورس و این خرید و فروش کاغذ غیر اسلامی است. باید به این ها تفہیم کنید که این کاغذ نیست، نماینده سهم است. «بواش بواش روشن شدند، آن موقع نمی‌دانستند. می‌گفتند بورس چاخان پاچانه، دور هم جمع شدند، کلاه مردم را بر می‌دارند». خلاصه جو بدی دور کلمه بورس ایجاد شده بود. از طرف دیگر همه می‌رفتن دکانی باز می‌گردند، تابلو می‌زنند «ببورس آهن آلات»، «بورس آب» و... همه چیز در بورس، بورس، بورس، اصلاً کلمه بورس بد نام شده بود.

از همین سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۹ ۶۹-۶۸ یعنی دولت میرحسین موسوی؛ اصلاح بورس فعالیتی داشت؟

اصلاح داشت. آن موقع هیئت مدیره بورس قانوناً باید ماهی یک بار تشکیل جلسه می‌داد. گاه تشکیل جلسه دو الی سه ماه عقب می‌افتاد. روزی گفتمن: «جناب حضرات هیئت مدیره...»

ببخشید اعضاي اين هيئت مدیره چه کسانی بودند؟

همه شان معاونان بانک‌ها بودند. گفتمن: «آقایون بیینید، شما کارتان را می‌کنید، معاون بانک هستید. من از بخش خصوصی که حقوق نمی‌گیرم، عضو هیئت مدیره‌ام. نامه‌ای بنویسید - سورای بورس که نبود - به بانک مرکزی که ما ماهیانه بودجه‌ای می‌گیریم، به هیچ وجه هم کاری نمی‌کنیم. در قانون هست که اگر بورس به هر دلیلی تعطیل بشود، اموال آن متعلق به دولت است. دولت جمهوری اسلامی هم می‌تواند ایراد بگیرد که آقا شما کارتی نمی‌کنید. آخه می‌دانید، آن زمان کل هزینه حقوق پرسنل بورس ماهی ۱۲۰ هزار تومان بود. خوب دولت می‌توانست بگه آقا شما که کارتی نمی‌کنید چرا پول دولت را تلف می‌کنید؟» من هم به هیئت مدیره می‌گفتمن که «اگه بیانند این رابه شما بگویند

خیلی تلخه، آدم نمی‌تونه بسازه دهش.
بنابراین برای آن که قرص را بخورند، لاعاب
روی کتین می‌کشند تا دهن رانسوزاند. تو
هم قوانین کمونیستی را بالاعاب اسلامی
پوشاندی.» گفت: «آقا برو و کتاب من را
نهاده نهاده هست.»

درست بحوال». فهم: «افای دکتر، من مطالعه دینی دارم، قرآن را می فهمم. یادت باشد که احکام عبادی در اسلام خیلی زیاد است، اما احکام اقتصادی نسبتاً کم است و کمتر درباره آن کار شده. تعریف و پیاده کردن اقتصاد اسلامی به کار طولانی و دقیقی احتیاج دارد».

بورس در ۱۰ سال اول بعد از انقلاب خوب آفای کریشچی پیر دازم به ادامه دوران بعد از انقلاب. هیچ وقت بعد از انقلاب، موقعیتی پیش آمد که بورس در معرض انحلال قرار بگیرد؟ همان اوایل انقلاب بیشتر در خطر بود. در ادامه فعالیت بورس در آن زمان من تا حدی مسئول بودم. البته اگر بشود اسم بورس آن دوره را بورس و کارهایش را فعالیت گذاشت. چون مرحوم حاجی ترخانی من را می شناخت، طرف شورت بودم. می گفتمن: « حاجی آقا، این

پاریس خبرنگاری علم + دبیر کل
سازمان کارگران بورس

پورس فهران سال گذشته
با خرد و دروغی بخوبی از
بیلارو و ۱۰۰ هزار روبل
سهام شرکت پترولیم خود را
پسندید که باشست. در این سال
زیرت چشم مصالحت همای
درستگاه نیز مصالحت اوراق
سهامی داشتند و در تئاتر مصالحت
سهام شرکت پنجه از
پورس فهران در بهمن ماه
سال ۱۳۹۲ صلح شروع شد.
کوچ و کوچ در این مصالحت
دولت مصالحت خاورانگیز و
دوپنجه مصالحت خاورانگیز و
حقوقی مصالحت خاورانگیز
تحقق نمود. این افراد مصالحت
نهضه و شناخته بودند.
و حرم مادر و پسرش به خردی
داران شرط سوت و پوشش به خردی
پورس فهران از این شناسنامه نمودند.
برای رفع مطالبات شعبانیه بورس
در اثر این مطالبات شعبانیه بورس
فهران را گفتارش داد. حسین
مصالحت شعبانیه را معرفه کرد
برای این اوضاع پایتخت
مصالحت سپرسوس در مال
۷۷۷
بیلارو و دیل اعلام کرد.
درینکه مطالعه این مصالحت اسلام
شان شدن مهدمه از مصالحت بران
دو این سال مطالعه این مطالعه
۲۰۰ هزار روبل پیمانه کرد.
بروک
در این حرف حاضر چشم
هر کس در بورس مختار دارد.
سهام آنها در این بورس مورد
درستگاه نیز مطالعه میگردند. یعنی
کارخانه میسان، گازرسانه،
کارخانه لار، و کارخانه
مریوان به صفات مختارند.

با دو هفتوان
سل ۲۴ با پایان سال بوسمه
و این بیرون خاسته لیرا با
ملکات و ملکیت بیان
بیان که ملکه گرفت و بیرون
با پایانی را واحد توانی تصادی
و منصب شترور شنان دارند
سهام پیزد و واحد منصب و
بیان کنیت شرکه در همین
پدربرادرند که با پایانی صنایع
ایران شهریار، توسمه و
دشمنیه کلادیار کارگاههای نسائم
و درجه بینیانی کارگاههای دیران و ملند.

از خواهد داد. مجبورید شما.» خلاصه بورس به این شکل فعال شد، اما به آن مفهوم، ولی لکولکی می‌کرد. تا سال ۶۸ که آقای عادلی آمد.

۶۸ فعالیت دوباره بورس از سال ایشان آن موقع ریس بانک مرکزی شده بودند؟

بله، تازه ریس بانک مرکزی شده بودند. اعضا هیئت مدیره جلسه داشتند که من هم آن موقع بودم. آقای عادلی گفت که بورس باید فعال بشود، یواش یواش بورس دوباره فعال شد و پس از آن هر کسی که آمد مقداری از کار را پیش برد.

آقای رجایی هم خیلی زحمت کشید. خوب اعجاز که نکریدم، جو موجود می‌خواست چنین فعالیتی را. ولی کی بورس مثل حالا بود؟ آن که بری آن جانفست بند می‌آید، یک چیزی شده که... خوب یک زمان مددود، ماشین اسم نویسی می‌کردن، یک وقتی هم تلفن و موبایل اسم نویسی می‌کردن. حالا آنها از بین رفته و کار به جایی رسیده که در تالار حافظ نمی‌شه اصلاً نفس کشید.

تبديل کارگزاری کریشچی به بانک سامان

دلیل این که کارگزاری کریشچی اسمش به بانک تبدل شد، این بود که مدام به من می‌گفتند که شعبه بازار کنید. من می‌گفتم که «بابا نمی‌توانم، یکهو دیدی، یکی در شعبه ۵۰۰ میلیون تومان مردم را گرفت و در رفت، مسئولیت من هستم دیگه». مگه غیر این است؟ در نتیجه فکر بانک به نظرم رسید. رفتم پیش مدیرعامل بانک سامان، گفتم: «آقای رجایی می‌خواهم با شما شریک بشوم و کارگزاری کریشچی بشود بانک» او هم قبول کرد. شعب بانک باید مسئول ما (بورس) بشوند تا من در این سن و سال بد خواب نشوم. این شعبه را فعلًا فقط در همین جازدیم، گفتیم که بقیه شهرستانها را ابتداء ارتباط بزنیم On Line کنیم، بعد شعبه بزنیم. چون مدیرعامل نمی‌تواند که همه جا باشد و ۲۴ ساعت برود این طرف و آن طرف.

بورس امروز و مسائل مربوط به آن الان مسائلی به وجود آمده که من چنان قبول ندارم. الان پذیرش کارگزاری می‌خواهد کارگزار بشود، من این راه می‌قبول باشند. الان یکی پیدا شده می‌گوید من با ۲۰ میلیارد تومان می‌خواهم کارگزاری باز کنم. ۲۰ میلیارد تومان مهم نیست. آن کارگزار کی هست؟ اگر قانون بورس می‌گوید که تو حق نداری، برای خودت بخای واقع‌آین را رعایت می‌کنی؟ اگر افرادی می‌ایند به شما پول می‌دهند برای معامله، شما شرعاً و عرفًا مسئولید. حق نداری خودت معامله کنی، معامله برای کس دیگری است. آن جا جای رفیق بازی هم نیست و خیلی چیزهای ریزی هم هست که الان متأسفانه مذشده است.

ختم کلام این که بورس داره بیش از حد رشد می‌کنند که باید این طور باشه. روزی اگر خدای اناکرده اتفاقی بیفته و به دلایلی بحران اقتصادی به وجود بیاد، خیلی ها متضرر می‌شوند. مورد دیگر این که هر کسی وارد بورس می‌شه، می‌خواهد خیلی سریع سود بکند. خوب عزیز من همه سود می‌کنند، ممکن است ضرر هم پیش باید دیگه (خنده) مگه نه؟

صفحه ۱۵۰ - اطلاعات
پیشنهاد ۱۴ خرداد ۱۴۰۱ - شماره ۱۴۸۱۳

حرکت لاک پشتی

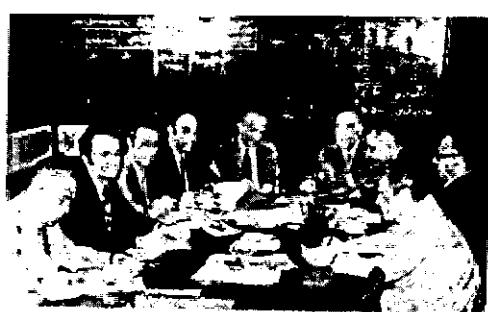
بورس تهران

هزاران با پشت سر
کردهاند و می‌خواهند
و توانند باشند
گسترش مالکیت را
بدانند دارند و بورس
اوراق پیاو ایران بجندا
سرزبانی اثبات می‌کنند

متاح اثبات می‌کنند
کشند باشند و گسترش
مالکیت را بخواهند از بورس
و قوه می‌گیرند و بورس
را می‌بینند و معتقد
بورس باشد همانجا از جوان
که در سالانه بخواهد
این همکاری می‌خواهد
این را بایسته شود و بورس
و قوه می‌گیرند و بورس
کشند

در مقدمه از ایندیگر است
بورس تهران از بدر نایاب
که خود بجانساز و به از
آن می‌گذرد اما پس از ۱۰

تقدیم شرک می‌شود و از ایندی
در آن مرغه کریدند و از ایندی
۱۷ نوع سهم های بند نواعات
گردند است. ولی از ایندی
سهام پیشنهادی به بورس و
تغذیه شده و پیشنهاد
شروع پایه شده است -
بورس روزی نسبت محدود
در کاشت شرکت شده -

عکس: گوشه‌ای از تلاش بورس تهران را هکام سلطنه اوراق و استاد شاهزاده.